

Kasvun ja oppimisen lautakunta 12.10.2022 § 152

§ 152

Periaatepäätös aamu- ja iltapäivähoitoon sekä loma-ajan hoitoon oikeutettujen vammaisten oppilaiden hoidon toteuttamisesta Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa

Valmistelijat / lisätiedot:
Loisa-Turunen Miia
Leino Virpi
Karpasuo Outi
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella aamu- ja iltapäivähoitoon ja/tai loma-ajan hoitoon oikeutettujen vammaisten oppilaiden hoitoa voidaan toteuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikössä seuraavin edellytyksin

1) vammaispalvelulain uudistus (HE 191/2022, vammaispalvelulaki 22 §) toteutuu siten, että kunta voi tuottaa lyhytaikaista huolenpitoa ja hyvinvointialue voi hankkia palvelun kunnalta kilpailuttamatta ja ilman yhtiöittämisvelvoitetta,

2) suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikön toteuttamasta aamu- ja iltapäivähoidosta sekä loma-ajanhoidosta tulee periä hyvinvointialueelta toteutuneet kustannukset,

3) aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon järjestämisestä ja toteuttamisesta sovitaan tarkemmin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikön välillä laadittavassa puitesopimuksessa. Lautakunta oikeuttaa perusopetuksen johtajan neuvottelemaan ja allekirjoittamaan puitesopimuksen ja sen perusteella vuosittain tehtävät erilliset vuosisopimukset. Puitesopimus ja vuosisopimukset syntyvät vasta kirjallisten sopimusten allekirjoittamisella.

Käsittely

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Toimivalta

Espoon hallintosäännön I osan 4 luvun 11 §:n 3 kohdan mukaan lautakunta päättää palvelujen järjestämistä ja toteutusta koskevista

toimintaperiaatteista toimialueellaan sekä 11 kohdan mukaan päättää muut kuin lakiin ja asetuksiin perustuvat maksut tehtävälueellaan.

Tausta

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 22.11.2013 § 228 sekä sosiaali- ja terveyslautakunta 11.12.2013 § 127 ovat tehneet samansisältöiset periaatepäätökset suomenkielisten, kehitysvammalain (kehitysvammaisten erityishuollosta annettu laki) tai vammaispalvelulain (laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista) perusteella aamu- ja/tai iltapäivähoitoon sekä loma-ajan hoitoon oikeutettujen kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden hoidon toteuttamisesta.

Periaatepäätöksen nojalla sivistystoimi ja sosiaali- ja terveystoimi ovat 30.1.2015 allekirjoittaneet puitesopimuksen em. hoidon toteuttamisesta. Sopimuksen mukaisesti sivistystoimi (nyk. kasvun ja oppimisen toimiala/suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö) on toteuttanut suomenkielisten, kehitysvammalain tai vammaispalvelulain perusteella aamu- ja/tai iltapäivähoitoon sekä loma-ajan hoitoon oikeutettujen kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden hoidon. Puitesopimuksen nojalla on vuosittain, koulujen lukuvuotta vastaavalle ajalle tehty vuosisopimukset, joissa on tarkemmin sovittu em. hoidon toteuttamisesta.

Perusopetuslain 8 a luvussa säädetään aamu- ja iltapäivätoiminnasta, jota kunta voi järjestää kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä oppilaille, joilla on erityisen tuen päätös. Espoossa järjestetään em. oppilaille iltapäivätoimintaa, josta peritään perusopetuslain ja kaupunginhallituksen päättämät asiakasmaksut. Aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito sen sijaan ovat perustuneet vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella tehtyihin erityishuolto-ohjelma- ja vammaispalvelupäätöksiin, ja hoito on ollut alaikäisten osalta maksutonta.

Tällä hetkellä aamu- ja iltapäivähoitoon osallistuu 254 oppilaista. Hoitoa toteutetaan 12 koululla.

Loma-ajan hoitoa on toteutettu keskitetysti. Kesällä 2022 loma-ajan hoitoa oli yhdeksällä eri koululla ja loma-ajan hoitoon osallistui yhteensä 174 oppilasta.

Lainsäädäntömuutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (soteuudistus) tulee voimaan 1.1.2023, jonka jälkeen aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon järjestämisestä vastaa hyvinvointialue. Voimassa olevan lainsäädännön mukainen lähtökohta on, että hyvinvointialue ei voi hankkia palveluja kunnilta suoraan vaan hankinnat tulisi kilpailuttaa hankintalain mukaisesti. Palvelujen myyminen edellyttäisi, että kaupunki yhtiöittäisi ko. toiminnan.

Eduskunnan käsiteltävänä on vammaispalvelulain uudistus. Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 191/2022) on annettu 22.9.2022. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vammaispalvelulaki, jolla kumottaisiin voimassa oleva laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.

Lakiesityksen mukaisessa vammaispalvelulain 22 §:ssä säädettäisiin lyhytaikaisesta huolenpidosta. Hallituksen esityksen mukaan lyhytaikaisella

huolenpidolla voitaisiin turvata vammaisen lapsen tai nuoren tarvitsemaa apua aamulla ennen koulun alkamista ja koulupäivän jälkeen sekä koulujen loma-aikoina. Lyhytaikaista huolenpitoa voitaisiin toteuttaa henkilön tarpeesta ja tilanteesta riippuen joko henkilökohtaisena tai ryhmämuotoisena palveluna.

Edellä mainitun 22 §:n 5 momentin mukaan kunta voisi tuottaa lyhytaikaista huolenpitoa siltä osin, kuin se on hyvinvointialueen ja kunnan tehtäväkokonaisuuksien toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Hallituksen esityksessä todetaan, että hyvinvointialue voisi hankkia kunnalta koulua käyvien vammaisten lasten lyhytaikaista huolenpitoa, jota voitaisiin tarvittaessa järjestää koulun tiloissa hyödyntäen koulunkäyntiavustajien työpanosta. Hyvinvointialueen ei tarvitsisi kilpailuttaa palvelua eikä kunnalta edellyttäisi palvelun yhtiöittämistä.

Lakiehdotuksen mukaan kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia (kehitysvammalaki) muutettaisiin siten, että ko. lakiin jäisivät tahdosta riippumattoman erityishuollon järjestämistä sekä itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja erityishuollossa tapahtuvaa rajoitustoimenpiteiden käyttöä koskevat säännökset. Palvelut ja tukitoimet järjestettäisiin kaikille vammaisille henkilöille vammaispalvelulain nojalla.

Mikäli vammaispalvelulaki hyväksytään edellä olevan mukaisesti, kunnan ja hyvinvointialueen on mahdollista myös jatkossa tehdä yhteistyötä koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon järjestämisessä. Jatkossa oppilaan oikeus aamu- ja iltapäivähoitoon sekä loma-ajan hoitoon perustuisi uuden vammaispalvelulain perusteella tehtyihin oppilaskohtaisiin palvelutarvearvioihin ja päätöksiin. Ehdotettuun vammaispalvelulakiin ja kehitysvammalain muutosehdotuksiin sisältyy siirtymäsäännökset, joiden mukaan voimassa olevien säännösten perusteella tehdyt päätökset ovat voimassa päätöksiin merkityn voimassaoloajan, kuitenkin enintään kolme vuotta lakimuutosten voimaantulosta.

Suomenkielisen perusopetuksen ja vammaispalvelujen yhteistyö sekä vaikutusten arviointi

Suomenkielisen perusopetuksen ja vammaispalvelujen välinen yhteistyö aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon järjestämisessä ja toteuttamisessa on toiminut hyvin. Ko. hoitoon oikeutetut oppilaat ovat voineet osallistua hoitoon kouluilla, ja työntekijöinä on toiminut samoja henkilöitä, jotka myös koulupäivän aikana toimivat koulunkäyntiavustajan ja erityiskoulunkäyntiavustajan tehtävissä. Oheismateriaalina on asiassa tehty vaikutusten arviointi.

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteita ovat lapsen oikeus kehitykseen, lapsen edun ensisijaisuus, syrjimättömyys, lapsen näkemysten kunnioittaminen ja oikeus osallisuuteen. Sopimus turvaa myös vammaisen lapsen oikeuden täysipainoiseen ja hyvään elämään. Tämä sisältää vammaisen lapsen mahdollisuuden koulunkäyntiin, koulutukseen, terveydenhoito- ja kuntoutuspalveluihin, ammattikoulutukseen ja virkistystoimintaan. Sopimus ottaa huomioon vammaisen lapsen ja hänen hoidostaan vastaavan henkilön oikeuden tarvitsemaansa apuun.

Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa ottamaan huomioon ensisijaisesti lapsen edun kaikissa lapsia koskevissa toimitissa. Myös perusopetuslain 3 a §:n mukaan ensisijaisesti on huomioitava lapsen etu.

Oppilaiden edun mukaista on, että hoidon toteuttamista voitaisiin jatkaa samanlaisena tutussa ympäristössä. Lisäksi hoidon jatkuminen nykyisen toimintatavan mukaisena takaisi sen, että nykyisille työntekijöille voidaan osoittaa työsopimusten mukaiset työtunnit eikä tarvetta toimenpiteisiin työsopimusten muuttamiseen tule. Kun lisäksi otetaan huomioon, että kyse on koulupäivään kiinteässä yhteydessä olevasta lyhytaikaisesta hoidosta ja huolenpidosta, on tarkoituksenmukaista, että yhteistyötä jatketaan.

Puite- ja vuosisopimus

Puitesopimuksessa sovitaan keskeiset periaatteet yhteistyölle.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue arvioi ja tekee vammaispalvelulain mukaiset päätökset oikeudesta hoitoon perustuen oppilaskohtaiseen palvelutarvearvioon. Aiemmat päätökset ovat voimassa edellä mainittujen lakimuutosten siirtymäsäännösten mukaisesti.

Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö osoittaa oppilaille hoidon toteuttamispaikan (koulun) em. päätöksen ja huoltajan hakemuksen perusteella.

Hoito toteutetaan suomenkielisen perusopetuksen kouluilla koulun henkilökunnalla. Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö vastaa hoitoon kuuluvista välipaloista ja loma-ajanhoidon osalta myös lounaista.

Lähtökohtana on, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue korvaa suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikölle hoidon toteuttamisesta aiheutuneet kustannukset. Puitesopimuksessa ja vuosisopimuksessa sovitaan tarkemmin kustannusten korvaaminen.

Mahdolliset asiakasmaksut päättää ja perii hyvinvointialue lainsäädännön asettamissa rajoissa.

Vuosittain tehtävässä vuosisopimuksessa sovitaan yksityiskohdista tulevalle lukuvuodelle.

Vammaisneuvoston lausunto

Asiassa on pyydetty vammaisneuvoston lausunto. Vammaisneuvosto on antanut 29.9.2022 päivätyn lausunnon. Lausunnossa vammaisneuvosto kannattaa Länsi- Uudenmaan hyvinvointialueen ja suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikön yhteistyön jatkamisesta.

Vammaisneuvostosta on erittäin tärkeää, että vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivähoitoa sekä loma-ajan hoitoa toteuttavat oppilaille tutut työntekijät ja hoito tapahtuu oppilaiden omalla koululla. Tällöin oppilaiden ei tarvitse matkustaa hoitoon toiseen paikkaan, vaan aamu- ja iltapäivähoito voidaan liittää saumattomasti osaksi oppilaiden päivää oppilaille tutuissa tiloissa. Lausunto kokonaisuudessaan on oheismateriaalina.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan periaatepäätös 20.11.2013 § 228
- Vammaisneuvoston lausunto 29.9.2022
- Ennakoarviointi vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon toteuttamisesta

Tiedoksi